

## Ruski zunanji minister Molotov podprl zahtevo Titove vlade

Titova vlada mora dobiti  
v večji del Istre

BYRNES ZA SKLENITVE  
POGODBE

1. maja.—Ruski zunanji minister Molotov je podprl zahtevo Titove vlade, da mora dobiti Trst in večji del Istre. Molotov je na konferenci v Moskvi izrazil podporo zahtevi, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino. Molotov je tudi izrazil podporo zahtevi, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino.

30. apr.—Ameriški državni tajnik Byrnes je predlagal, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino. Byrnes je tudi izrazil podporo zahtevi, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino.

30. apr.—Ameriški državni tajnik Byrnes je predlagal, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino. Byrnes je tudi izrazil podporo zahtevi, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino.

30. apr.—Ameriški državni tajnik Byrnes je predlagal, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino. Byrnes je tudi izrazil podporo zahtevi, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino.

30. apr.—Ameriški državni tajnik Byrnes je predlagal, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino. Byrnes je tudi izrazil podporo zahtevi, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino.

30. apr.—Ameriški državni tajnik Byrnes je predlagal, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino. Byrnes je tudi izrazil podporo zahtevi, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino.

30. apr.—Ameriški državni tajnik Byrnes je predlagal, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino. Byrnes je tudi izrazil podporo zahtevi, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino.

30. apr.—Ameriški državni tajnik Byrnes je predlagal, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino. Byrnes je tudi izrazil podporo zahtevi, da se Trst in večji del Istre vrnejo pod italijansko vladavino.

ji v slučaju ponovne nemške agresije v bodočnosti na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Premier Stalin je na tej konferenci izrazil bojazen pred možnostjo ponovnega nemškega napada.

Na včerajšnji seji zunanjih ministrov je Francija predlagala, naj pride nemško vprašanje na dnevni red. Predlog je dobil zadovoljiv odziv in pričakuje se, da bo odločitev glede bodočnosti Nemčije padla na konferenci, ki se vrši v palači Luxembourg.

Pogodba vzajemne pomoči naj bi bila v smislu Byrnesovega predloga v veljavi 25 let po ratifikaciji po štirih velesilah in se bi lahko podaljšala za nadaljnjih 25 let.

Ena provizija določa razorožitev in demobilizacijo vseh nemških oboroženih sil in razpust generalnega štaba. Nemčija ne bi smela imeti nobene militaristične organizacije.

Druga provizija prepoveduje izdelovanje orožja, streliva, bojnih ladij in letal, kakor tudi gradnjo trdnjav in drugih vojaških naprav.

Tretja provizija določa ustanovitev komisije, katero naj bi tvorili predstavniki štirih velesil, za kontrolo Nemčije. Komisija naj bi stalno obveščala članke varnostnega sveta Združenih narodov o svojih aktivnostih.

Kadar bi člani komisije ugotovili, da Nemčija krši provizije pogodbe, naj bi štiri velesile takoj odredile akcijo.

Neki član ameriške delegacije je izjavil, da je predsednik Truman informiral senat o diskuzijah glede sklenitve pogodbe. Državni tajnik Byrnes je priznal, da bi bila pogodba nekaj novega za Ameriko, zaeno pa je naglasil, da mora Amerika dati gotove garancije glede vzdrževanja in zaščite svetovnega miru.

Rim, 30. apr.—Italijanska vlada je informirala zunanje ministere štirih velesil, ki konferirajo v Parizu, da stroški Italije v zvezi z izvajanjem pogojev premirja znašajo \$10,380,000,000. V teh je vključeno vzdrževanje okupacijskih sil v Italiji. Kot sobojčevnica je Italija potrošila \$3,290,000,000, nadaljnjo vsoto \$2,400,000,000 pa tvorijo prispevki za obnovo industrij in poljedelstva.

## Demokracija v ameriških conah

Unije bodo igrale  
važno vlogo

Washington, D. C., 30. apr.—General John Hilldring, pomožni državni tajnik, je dejal, da je formiranje delavskih unij v ameriških okupacijskih conah v Nemčiji in na Japonskem temeljna smernica ameriške okupacijske politike v zvezi z uvajanjem in učenjem demokracije v obeh deželah. Unije bodo igrale važno vlogo pri uvajanju demokracije.

V razgovoru s časnikarji je Hilldring orisal glavne probleme in cilje okupacijske politike, ni pa razkril, kako dolgo bo okupacija Nemčije in Japonske trajala. Eden izmed ciljev je demilitarizacija Nemčije in Japonske, drugi pa zgraditev močnega demokratičnega sistema.

Hilldring je naglasil, da bodo ameriške okupacijske avtoritete

## Domače vesti

Odpuščen iz armade  
Hutchinson, Pa.—Nedavno je bil častno odpuščen iz vojaške službe Karl Ponebsek, član društva 683 SNPJ. Pri vojakih je bil čez tri leta in dalj časa v Nemčiji, odkoder je prišel domov k svojim staršem.

## Stališče voditeljev britskega imperija

Proti ruskemu poverjeništvu Tripolitanije

London, 30. apr.—Voditelji britskega imperija so zavzeli odločno stališče proti predlogu ruskega zunanjega ministra Molotova, da bi prišla Tripolitanija, italijanska kolonija v Afriki, pod sovjetsko poverjeništvu. Predlog pobija tudi britski zunanji minister Ernest Bevin. Voditelji britskega imperija, ki so se sestali v Londonu, so Jan C. Smuts, predsednik vlade Južnoafriške unije; Joseph Chifley, avstralski zunanji minister, in Walter Nash, podpredsednik novozelandske vlade.

Diskuzije na konferenci so se nanašale na italijanske kolonije v Afriki, kakor tudi na ameriški predlog, da se pridejo pod kolektivno poverjeništvu organizacije Združenih narodov. Kolonije so Tripolitanija, Cirenaika, Somalija in Eritreja. Voditelji so izjavili, da se ne strinjajo z ameriškim predlogom, ker bi bilo kolektivno poverjeništvu nepraktično.

Bevin je bil instruiran, naj išče nadaljnje informacije pri ameriškem državnem tajniku Byrnesu glede administracijskega ustroja pod poverjeništvom organizacije Združenih narodov, ki naj bi se apliciral na italijanske kolonije v Afriki.

Očitno je, da se Velika Britanija poteguje za poverjeništvu. Boji se sovjetskega vpliva v Afriki. Bevin je dobil navodila, naj na konferenci zunanjih ministrov štirih velesil v Parizu priporoča britski načrt kot rešitev problema italijanskih kolonij.

Smuts kot predsednik vlade Južnoafriške unije je odprto povedal, da bo vodil opozicijo proti raztegnitvi sovjetskega vpliva na italijanske kolonije v Afriki kakor tudi proti Italiji, ki skuša obdržati kolonije.

Francija je edina zavezniška sila, ki je za to, da Italija obdrži kolonije v Afriki.

## Wallace priporoča zvišanje življenskega standarda

Boston, Mass., 30. apr.—Trgovinski tajnik Henry A. Wallace je priporočal Ameriki, Rusiji in Veliki Britaniji, naj zvišajo življenski standard na Daljnem in Bližnjem vzhodu, kar je važnejše kot pa so diskuzije o izkoriščanju naravnih virov. On je okrcal Veliko Britanijo, ker se bolj briga za ohranitev svojega imperija nego za zboljšanje položaja ljudi v deželah in kolonijah na Daljnem in Bližnjem vzhodu.

## Hitler odgovoren za pobijanje židov

Nuernberg, Nemčija, 30. apr.—Julius Streicher, največji sovražnik židov med voditelji nacistov, je na obravnavi pred zavezniškimi sodiščem izjavil, da je Hitler odredil masno pobijanje židov Streicher se mora z drugimi nacisti vred zagovarjati pred sodiščem kot vojni zločinec.

## Pogodba med Španijo in Nemčijo

Ruske avtoritete  
odkrile dokumente

London, 30. apr.—Radio Moskva poroča, da sta Hitler in Franco sklenila vojaško pogodbo l. 1943. To dejstvo razkrivajo dokumenti, katere so ruske avtoritete našle v arhivu nemškega zunanjega ministrstva, ko se je vršila bitka za posest Berlina.

Dokumenti vključujejo tudi vsebino telegramov, katere sta izmenjala Joachim von Ribbentrop, bivši zunanji minister, in Hans Adolf von Moltke, bivši nemški poslanik v Španiji.

"Zaseženi dokumenti," pravi radio Moskva, "dokazujejo, da španski diktator Franco ni samo podpiral nacistične Nemčije v vojni proti zaveznikom, temveč je tudi sklenil vojaško pogodbo s Hitlerjem 12. februarja l. 1943. Pripravljen je bil iti v vojno proti zaveznikom na strani Nemčije.

Pogajanja glede sklenitve vojaške pogodbe so se pričela 13. decembra l. 1942 in potem je Nemčija začela pošiljati orožje, strelivo in drugi vojni material Francu, da bi ga uporabljal proti zavezniškim armadam."

## Pravda okrcala Ameriko in Anglijo

Kritika odlašanja  
priznanja bolgarske vlade

Moskva, 30. apr.—Pravda, glasilo komunistične stranke, je objavila članek z ostro kritiko Amerike in Velike Britanije, ker odlašata s priznanjem bolgarske vlade. List trdi, da odlašanje ograža napredek konference zunanjih ministrov štirih velesil v Parizu.

Avtor članka je N. Sokolovski. On pravi v članku, "da stališče Amerike in Velike Britanije je ustvarilo poteškoče, ki vplivajo na potek konference v Parizu. Te ovirajo sestavljanje mitovne pogodbe za Bolgarijo."

Sokolovski trdi, da je bolgarska vlada storila vse, da zadosti odločitvi, ki je padla na konferenci zunanjih ministrov Rusije, Amerike in Velike Britanije v Moskvi v decembru preteklega leta. Ameriški državni tajnik Byrnes in britski zunanji minister Bevin sta na moskovski konferenci dala zagotovilo, da bo bolgarska vlada priznana, če bo sta v tej vladi dobila pozicije reprezentanta strank opozicije. To se je zgodilo, toda kljub temu Amerika in Velika Britanija odlašata s priznanjem.

## Amerika mora nasičevati Japonce

Tokio, 30. apr.—"Amerika je moralno obvezana glede nasičevanja Japoncev," je dejal George Acheson, šef diplomatske divizije štaba generala Douglasa MacArthurja, na seji članov zavezniškega sveta za kontrolo Japonske. On je primerjal Japonsko koncentracijskemu taborišču, zaeno pa je opozoril člane sveta, da je morala Japonska še pred vojno uvažati 15 do 20 odstotkov živil za nasičevanje svojega prebivalstva.

## Churchill napadel delavsko vlado

London, 30. apr.—Bivši premier Winston Churchill je v svojem govoru v Edinburghu, Škotska, ostro napadel delavsko vlado. Očital ji je, da njen socialistični program ograža britski imperij.

## PREISKAVA ŠPANSKEGA FAŠISTIČNEGA REŽIMA

Zaključek članov  
varnostnega sveta Združenih narodov

GROMYKO POJASNIL  
STALIŠČE

New York, 30. apr.—Na seji članov varnostnega sveta Združenih narodov je bila sprejeta resolucija, ki določa preiskavo fašističnega režima diktatorja Franca v Španiji. Preiskava naj bi ugotovila, ali ta režim ograža svetovno varnost in mir. Deset članov sveta je glasovalo za resolucijo, Rusija pa se je glasovanja vzdržala. Vprašanje je, ali je preiskava legalna v smislu provizij čarterja Združenih narodov.

Imenovan je bil odbor petih članov, kateremu je bila poverjena sestava poročila. To mora biti predloženo članom varnostnega sveta do konca maja.

Načelnik odbora je Paul Hasluck, avstralski delegat. Drugi člani so brazilski delegat Pedro Velosa, kitajski delegat dr. Quo Taiči, francoski delegat Henry Bonnet in poljski delegat dr. Oscar Lange. Slednji je poudaril špansko vprašanje na dnevni red. Lange je napadel fašistično Španijo na seji članov varnostnega sveta in predlagal, naj države v okviru Združenih narodov pretrgajo diplomatske in ekonomske odnose s režimom diktatorja Franca.

Člani odbora so se potem sestali na tajni seji. Hasluck je dejal, da se je odbor lotil dela. Imenovanje odbora je predlagala avstralska delegacija kot kompromis.

Andrej Gromyko, ruski delegat, je dejal, da se ne strinja s kompromisom in iz tega razloga se je vzdržal glasovanja o resoluciji. Pojasnil je, da je Rusija proti kompromisu, ker pomeni zavlačevanje akcije.

Dr. Eelco Van Kleffens, holandski delegat, je dejal, da je za diskuzije o španskem vprašanju. Značilno je to, ker sta Gromyko in Lange zavzela različno stališče o tem vprašanju. Slednji je naglasil, da se je pridružil večini, ker pripisuje veliko važnost vprašanju akcije, da si še vedno vztraja pri zahtevi za prelom odnosov s Španijo.

## Zarota proti MacArthurju razkrita

Hideo Tokajama  
vodja zarotnikov

Tokio, 30. apr.—Zavezniški glavni stan je naznanil razkritje zarote proti življenju generala Douglasa MacArthurja, poveljnika okupacijskih sil na Japonskem. Zarotniki so nameravali umoriti generala v zvezi s paradom japonskih komunistov na 1. maja.

Naznanilo dostavlja, da je bil vodja zarotnikov Hideo Tokajama, ki še ni bil prijet. Na drugo zaroto je bil odrejen lov.

Druga vest pravi, da MacArthur ni dovolil podvzeta korakov za začetje svojega življenja. Govorice o zarotah proti življenju poveljnikov okupacijskih sil so se širile že prej, toda zarota proti MacArthurju je bila prva uradno potrjena po glavnem stanu.

## Churchill napadel delavsko vlado

London, 30. apr.—Bivši premier Winston Churchill je v svojem govoru v Edinburghu, Škotska, ostro napadel delavsko vlado. Očital ji je, da njen socialistični program ograža britski imperij.

## Kanadski major o Mihajloviču in Titu

Brez dvoma je četniški  
vodja Mihajlovič  
izdajalec, je dejal  
major Jones

Toronto, Kanada.—Major William Jones iz New Toronta, ki je postal skoro legendarna osebnost, ko se je spustil s padalom v Jugoslavijo, da postavi zvezo zaveznikov s partizanskimi silami maršala Tita, je te dni označil generala Mihajloviča kot izdajalca Jugoslavije. Major Jones je človek srednjih let, resnega obraza, skoro siv. Pred nekaj tedni se je vrnil domov po 6 letih odsotnosti, ki jih je preživel v službi RAF v angleški armadi. Četudi je bil večkrat izpostavljen ognju in nevarnostim kot v prvi svetovni vojni, ko je bil petkrat ranjen, je major Jones preživel drugo svetovno vojno v Jugoslaviji brez ene rane.

Major Jones je označil generala Mihajloviča, ki sedaj čaka sodbe pod obtožbo, da je vojni zločinec, kot voditelja bande renegatov, ki so aktivno sodelovali z nemškimi in italijanskimi okupacijskimi silami.

Jones je rekel: "Četniki so bili vedno s sovražnikom. Oni so se borili proti ustanku narodnih množic proti Nemcem in pomagali nacistom, da so mogli držati garnizije v glavnih postojankah v Jugoslaviji. Britanija je pomagala Mihajloviču še dolgo potem, ko ga je jugoslovanski narod označil kot izdajalca."

Resni oficir, ki je bil v Angliji, da stopi v RAF, ker ga je kanadska vojska odklonila, je pokazal maršala Tita v novi luči in korigiral splošno mišljenje, po katerem je veljal maršal Tito kot rrvhoni komandant partizanskih sil.

On je opisal maršala Tita kot centralno osebnost, katere ni imela nikdar popolne kontrole nad partizanskimi silami, ki se vsebovale vse pokrete odpora v zemlji.

"Vsaka država v Jugoslaviji je imela svojo vojsko in lastno vojaško komando, ki je bila odgovorna za vse defenzivne in ofenzivne operacije na svojem teritoriju. Tito je bil samo centralna osebnost, okrog katere so se zbirale poedine dežele."

Major Jones je izjavil, da so netočne in naravnost fantastične sugestije, da ima maršal Tito diktatorsko oblast.

"On je samo predsednik vlade in popolnoma brez moči, ako ne privoli vlada. Tito je poslednji človek, ki bi hotel diktatorsko oblast. On je vnet zagovornik principa svobode in demokracije, on je iskren, skromen človek z malimi potrebami, a človek velikega razuma."

Major Jones, ki je imel v Angliji 167 predavanj in 36 v Matimesu ter Quebecu o svojih izkušnjah in opažanjih v Jugoslaviji, je izjavil, da je vpliv komunistov kot politične sile v Jugoslaviji brezpomemben. On je rekel, da so jugoslovanski narodi naravnost fanatični v svoji odločnosti, da ohranijo svobodo svoje domovine.

Nemci in Italijani so vdrl v Jugoslavijo z namenom, da izkoreninijo Jugoslavo kot raso, tako da bi jugoslovanska zemlja mogla služiti za previšek njihovega prebivalstva. Major Jones je rekel, da je bila vsaka vojna operacija, ki so jo izvršili partizani, vodena od odgovornih vojaških komand.

Major Jones je odločno izjavil: "Nekateri izven Jugoslavije so partizanske zmage pripisovali sebi, ali verujete mi, oni niso meli nobene zveze z njimi."

## POGAJANJA MED RUDARJI IN OPERATORJI

Schwellenbach izrazil  
upanje glede dosege  
sporazuma

OBCUTNO POMANJKANJE  
PREMOGA

Washington, D. C., 30. apr.—Reprezentanti rudarske unije UMWA, katere predsednik je John L. Lewis, in operatorji so obnovili pogajanja glede končanja stavke na polju mehkega premoga in sklenitve nove pogodbe. Veljavnost stare pogodbe je potekla 31. marca, nakar je čez 400,000 rudarjev zastavkalo.

Delavski tajnik Schwellenbach je posegel v konflikt med rudarsko unijo in operatorji. On je izjavil, da je bila položena podlaga dosegi sporazuma. Obe stranki sta pokazali več volje za spravo.

Konference med operatorji in reprezentanti rudarske unije sta se udeležila dva reprezentanta delavskega departamenta — Edward F. McGrady in Paul W. Fuller. Obnovitev pogajanj je predlagal Schwellenbach, ker je rudarska stavka ustavila produkcijo premoga. New York, Chicago in druga velika ameriška mesta so prizadeta, kakor tudi jeklarska, avtna in druge industrije.

Zaradi rudarske stavke mora počivati najmanj 60,000 drugih delavcev.

Bojazen je, da bodo tudi rudarji na polju trdega premoga zastavkali. V premogovniški trdega premoga v Pennsylvaniji je uposlenih okrog 75,000 rudarjev. Sedanja pogodba med temi rudarji in operatorji bo potekla 31. maja. V Washingtonu objavljeno naznanilo pravi, da se bodo pogajanja med rudarji in operatorji glede sklenitve nove pogodbe pričela v New Yorku 10. maja.

Chicago, 30. apr.—Zupan Edward Kelly je apeliral na predsednika Trumana za akcijo glede končanja rudarske stavke. V apelu je naglasil, da je že nastalo akutno pomanjkanje premoga in da bodo morale električne centrale v Chicagu in drugih krajih severnega Illinoisa omejiti obrat.

Javnopravne kompanije so pozvale državno trgovinsko komisijo, naj odredi omejitev produkcije elektrike zaradi pomanjkanja premoga.

## Kašek zavrnil komunistične pogoje

Čungking, Kitajska, 30. apr.—Generalissimo Čiang Kaišek je zavrnil komunistične pogoje in zahteve, da se ustavi civilna vojna v Mandžuriji. Eden pogoj je bil, da komunisti obdrže Čangčun, glavno mesto Mandžurije kakor tudi severno Mandžurijo. George C. Marshall, posebni odposlanec predsednika Trumana, se zama trudi v prizadevanjih za sklenitev premirja med Kaišekom in komunisti.

## Zarota proti bolivijski vladi

Lq. Paz, Bolivija, 30. apr.—Predsednik Gualberto Villaruel je naznanil razkritje zarote proti vladi na sestanku s časnikarji. Dejal je, da so vsi detajli zarote znani. Nekaj članov zarotniškega krožka je bilo aretiranih.

ška trditve, da so oni zavzeli luko. On pravi, da so partizanske sile zvršile tri četrtine mesta, ko so prišle novozelandske trupe in prevzele luko.

Kar se tiče njegovih namer za bodočnost, pravi major Jones, da bo svoje roke, sposobne za različno delo, verjetno uporabil za obdelovanje zemlje.











LEV N. TOLSTOJ:

# KAZAKI

KAVKAŠKA POVEST

iz ruščine prevlel  
JOSIP KNAFLIČ

### (Nadaljevanje)

Posebno ga je ganila neka tavlinska pesem. Besed je imela samo malo; ves njen čar je ležal v žalostnem refrenu: "Aj! daj! dalalaj!" Jeroška je prestavil besede te pesmi tako-le: Fant korenjak je odgnal čredo iz aule v gore; pa so prišli Rusi, zažgali aul, pobili vse moške in odvedli vse ženske. Fant se je vrnil iz gor; kjer je stal aul, je zdaj prazno pogorišče; matere ni več, bratov ni več, doma nič več; eno samo drevo je ostalo. Fant se je usedel pod drevo in zaplálal. "Sam kakor ti, sam sem ostal," in zapel je fant: aj! daj! dalalaj!" In ta zveneči, v srce segajoči refren je ponovil stari nekoli-kokrat.

Ko je pel poslednji refren, je naenkrat po-grabil Jeroška puško s stene, stekel na dvorišče in izstrelil obe cevi v zrak. In zopet je zapel še žalostneje: "aj, daj, dalalaj a—al!" Nato je umolknil.

Olenin, ki je bil stopil za njim na stopnice, je gledal molče na temno zvezdno nebo v smeri, kamor sta blisknila strela. V hiši pri gospodarjevih je svetila luč in razlegali so se glasovi. Na dvorišču so se drenjala dekleta pri stopnicah in pod okni in tekala iz shrambe v vežo. Nekaj kazakov je planilo iz veže in niso se mogli držati, da ne bi na pesem strica Jeroške in njegova strela divje zavriskali.

"Zakaj nisi tudi ti na zaroki?" je vprašal Olenin.

"Bog jim odpusti, Bog jim odpusti!" je odgovoril stari, ki so ga bili tam očitno z nečim užalili. "Ne morem jih trpeti, ne morem jih trpeti. Jej, kako ljudje so to! Pojdiva v hišo. Naj bodo sami za-se veseli, midva pa za-se."

Olenin se je vrnil v sobo.

"Kaj pa Lukaška, ali je vesel? Ali ne prideš nič k meni?" je vprašal.

"Kaj Lukaška! Njemu so se nalagali, da ti jaz dovajam Marjanko," je šepetaje povedal stari. "No, in dekle? Ta je najna, kadar hočeva. Le veliko denarja daj — pa je najna! Jaz opraviš to-za-te, res."

"Ne, stric, denar ne opravi ničesar, ako ona ne ljubi. Rajši ne govori o tem."

"Jaz in ti, midva oba sva neljubljena; siroti sva!" je naenkrat rekel Jeroška in znova zakokal.

Olenin je pil več nego po navadi, poslušajoč starčeva pripovedovanja. "Zdaj torej je moj Lukaška srečen," je premišljeval; a pri srcu mu je bilo hudo. Stari se je ta večer tako napil, da se je zvrnil na tla in je Vanjuša moral poklicati vojake na pomoč, da so ga zvelikli ven. Vanjuša je pljuval pri tem od jeze in je bil tako ogorčen na starega zaradi njegovega grdega vedenja, da niti po francosko ni govoril več.

### XXIX.

Bilo je v avgustu. Več dni zaporedoma ni bilo oblaka na nebu; solnce je pripekalo neznošno in od ranega jutra je vzel gorak veter, ki je na prodovih in po cesti vzdigaval oblake vročega peska in ga raznašal po zraku tja čez bičevje, drevje in vasi. Travo in listje na drevju je pokrival prah; pota in slana močvirja so bila izsušena in zveneče trda. Voda v Tereku je že davno vpala in hitro odtekala in vsehala

po jarkih. Ob bajerju pri vasi so ležali od živine razhojeni ilovnati bregovi zdaj goli in ves dan se je razlegalo po vodi pluskanje in vpitje dečkov in deklic. V stropi so se bili prodi čisto posušili, takisto bičevje, in živina je po dnevu mukaje tekala na polje.

Divjačina se je bila umaknila v daljno trstje in v gore za Terekom. Gosti oblaki komarjev in mušic so stali nad nižavami in vasmí. Snežniki so se zavijali v sivo meglo. Zrak je bil redek in osmrjen. Slišati je bilo, da so prišli Abreki čez plitvo reko in da se klatijo po kažakem bregu. Solnce je tonilo sleherni večer v ognjeno-rdečo zarjo.

Bil je čas največjega dela. Vse prebivalstvo vasi je mrgolelo na njah, kjer so bile dozorele melone, in v vinogradih. Vinogradi so bili vsi zarasli z gosto-zapletenim zelenjem in so dajali hladno senco. Povsodi se je izza širokega, pol-prozornega perja črnilo težko, zrelo grozdje.

Po prašni cesti, vodeči k vinogradom, so se pomikali škripajoči vozovi, do vrha naloženi s črnim grozdem. Na prašni, od koles raztriti poti so ležali grozdi. Dečki in deklice v svojih od soka jagod pomazanih srjakah so z grozdi v rokah in v ustih tekali za materami. Na potih si srečeval neprestano razcapane delavce, noseče na močnih plečah košare z grozdem.

Dekleta, obvezana do oči z rutami, so vodila vole, uprežene v vozove, visoko naložene z grozdem. Vojaki, ki so srečali voz, so prosili kazakinje za grozdje, in kazakinja je zlezla na voz, zagrabila grozdja z obema rokama, kolikor ga je mogla, in ga stresla vojaku v naročje. Na nekaterih dvoreh so že mečkali grozde. Duh tropin je napolnjeval zrak. Pod šupami si videl krvavo rdeča korita in po dvoriših nogajske delavce v zavahanih hlačah in z rdečimi nogami. Prašiči so kruleč hrustali izžete luščine in se valjali v njih. Ploščnate strehe shramb so bile na gosto naložene s črnimi in ko jantar rumenimi grozdi, ki so se sušili na solncu. Vrane in srake so se zbirale okoli streh, letale s kraja v kraj in kradle jagode.

Veselo so pobirali ljudje sadove truda celega leta, in topot je bila letina nenavadno bogata in lepa.

V senčnatih zelenih vinogradih, sredi morja trt, se je razlegalo od vseh strani smejanje, petje, veselje in govornje; povsodi so migljale svetle, pisane obleke žensk.

Bilo je ravno opoldne. Marjanka je sedela v svojem vinogradu v senci breskve in jemala izpod izpreženega voza kosilo za svojo družino. Njej nasproti je na razgrnjeni plahiti sedel praporščak, ki se je bil vrnil iz šole, in si umival roke iz vrča. Majhen deček, njen brat, je bil ravnokar pritekel od bajerja, brisal se je z rokavi, nemirno pogledaval na sestri in mater in komaj sopesl. Stara mati, ki si je bila zavahala rokave na močnih, zagorelih rokah, je razkladala grozdje, posušeno ribo, sir in kruh po nizki, okrogli tatarski mizici. Ko si je bil praporščak obrisal roke, je snel kučmo, se prekrizal in se primaknil k mizi. Deček je segel po vrču in žejno pil. Mati in hči sta s podkrizanimi nogami sedli k mizi.

(Dalje prihodnjič.)

## OČE

Prežihov Voranc

Valentin Kravar, ki so mu kratko rekli: Krava, je bil star kmet, prav za prav kmetič. Imel je šest otrok, štiri sinove in dve hčeri, ki so bili vsi odrasli in so šli vsi po svetu za delom. Na stara leta je moral sam z ženo garati na gruntu. Ko so Nemci okupirali našo deželo, je ravno najmlajši sin odšel nekam v Avstrijo zato, da bi mu ne bilo treba oditi na vojsko. Stopil je v delovno službo bog ve kje.

Takrat se v naših krajih niso začeli partizani s svojo borbo. Na Kranjskem se je že takrat slišalo, da so šli ljudje v gozdove in da se tolčejo z okupatorjem; v severnih krajih naše domovine pa je ljudski odpor prišel pozneje. Toda tudi na severu so gore ozivele, in od povsod se je slišalo o borbah z Nemci. In naposled se je zvedelo, da so partizani tudi v gori, pod katero je Krava imel svojo bajto.

In nekega dne je prišel Krava domov ter rekel svoji ženi: "Mica, v gori so partizani. Jaz bom šel po Martina."

"Kakor se ti zdi," je odgovorila mati Mica.

Martin je delal v rudniku, ki je bil kake dve uri daleč stran. Delal je tam že nekaj let in mu svojčas ni tako slabo šlo. Sedaj so bili Nemci že dve leti v deželi in zdaj je že nekajkrat prišel

domov, če bi se tu dalo kaj dobiti.

Valentin Krava se je podal na pot in zelo hitro prišel k rudniku. Imel je srečo, da je Martina našel doma.

"Martin, rad bi na samem govoril s teboj," je rekel.

"Saj sva sama v sobi. Kar povejte, kar imate na sreč." "Ne, ne zaupam, soba ima stene. Greva ven, saj je lepo zunaj," mu je odgovoril oče.

Ko sta bila že daleč za hišami na samotni cesti, je stari Krava rekel: "Veš kaj, Martin? V gori so ljudje. Prišel sem po tebe."

Martin je bil vedno ubogljiv sin.

"Jaz sem že nekaj čul. Seveda bo treba iti."

Zmenila sta se, da bo Martin prišel domov in od doma bo šel v goro.

In prihodnji teden Martina že ni bilo več v jama.

Potem je preteklo nekaj časa, morda pol leta. V gori je bilo različno, včasih so bili tam ljudje, spet pa jih ni bilo. Slišalo se je marsikaj. Nemci so dva, trikrat pripeljali iz mesta topove in streljali z njimi v goro, brez vsakega cilja. Odkrhanne skale so se valile v dolino.

Nekega dne je rekel Krava svoji ženi: "Mica, jaz grem po Francuha."

"Kakor se ti zdi," je odgovorila mati brez vsakega naglasi.

Celovec pa je bil že dalje in tja se je bilo treba peljati z vlakom dve uri. Krava še ni bil tam, odkar je bil sin Francuh zaposlen v neki tovarni. Ali naslov je imel. Tudi ni vedel, kako je sinu šlo, ker mu ta skora ni nič pisal. Moral je imeti dovoljenje za potovanje. Ko ga je dobil, se je takoj podal na pot. Naložil si je v nahrbtnik nekaj jestvin, tako da je imel vzrok za potovanje, in je šel. Ko je naposled našel sina Francuha, mu je rekel: "Rad bi na samem govoril s teboj."

"Greva iz mesta," mu je dejal Francuh, ki je bil že previdnejši od Martina. Ko sta prišla daleč ven iz mesta, mu je rekel oče Valentin: "Ti, v naši gori so ljudje, ti pa delaš tu za vojsko. Pojdi še ti v goro, Martin je že od vigredi tam."

"Martin je že tam. Zakaj mi tega niste prej pisali," je menil Francuh in se takoj odločil, da gre za Martinom.

"To se pisati ne more. Zato sem prišel zdaj sem po te," je potrdil Krava in zapustil Celovec.

Čez dva dni je izginil za njim sin Francuh in odšel v goro za Martinom.

Potem je minilo spet pol leta ali kaj. Bila je zima in v gorah je bilo težko. Stari Krava že celo zimo ni slišal niti o Martinu

niti o Francuhu. Baje sta odšla nekam na Kranjsko in nobeden ni dal kakega glasu od sebe.

Sredi zime je bilo, ko je rekel stari Krava svoji ženi: "Mica, jaz moram po Roka."

"Kakor se ti zdi," je odvrnila mati.

Rok je živel v Gradcu. Oče je imel njegov naslov, toda vedel pa ni, kje je tisti kraj, kjer živi Rok. Izposloval si je dovoljenje za potovanje, ki ga je zelo težko dobil, ker se je okrog že nekaj govorilo o Martinu in o Francuhu, da sta izginila v hribe. Ko je dobil dovoljenje, je takoj šel na pot, da najde še Roka, ki je bil po poklicu mesar. Ko ga je čez tri dni našel v Gradcu, je Rok klel in trdil, da je nezadovoljen in da že komaj čaka konca vojne. Stari ga je poslušal. Skoraj se ni upal začeti. Rok je bil že dolgo z doma, prej se je učil, potem je delal okrog pri mojstrih in je bil zelo tuj domači hiši. Ko pa je čul, kako zmerja na vojsko, mu je to zelo prav prišlo.

"Vidiš, Rok, pojdi z menoj in vojske bo veliko prej konec." Povedal mu je, da sta Martin in Francuh že v gorah in da tudi njega vabita, da gre za njima. Rok je poslušal, ali se ni mogel hitro odločiti, ker je bil zaljubljen v hišnega dekleta. Stari Krava pa ni hotel iti brez tretjega sina domov in je ostal ves teden v Gradcu in vsak dan sta enkrat prišla skupaj s sinom ter ga je nagovarjal. In po enem tednu ga je prepogovoril, da je šel z njim. Izstopila sta tri ali štiri postaje pred domačo postajo in ponoči odšla proti domu, da bi ju nihče ne videl. Ko sta bila že blizu bajte, je rekel oče: "Domov pa ne boš hodil, ker bi te lahko kdo opazil. Pojdi kar v goro."

"Ali rad bi videl mater. Že dolgo jih nisem videl," se je obotavljaval sin.

Oče pa mu je odbil: "Videl jo boš, ko bo konec vojne. Sedaj ni časa za to, ker je prenevarno."

Zdaj so bili že trije v hribih, ali vojska se je še vedno vlekla dalje kakor jara kača. In Valentin Krava je imel še enega sina, ki je bil od začetka vojne v delovni službi nekje blizu Dunaja. Na Dunaj je bilo daleč, potnega dovoljenja pa ni več dobil, ker se je zdaj že javno trdilo, da so trije mladi Kravarji v hribih. Stari ga niti iskati ni hotel. Nekega dne je rekel mož svoji ženi: "Mica, na Dunaj moram."

"Kakor se ti zdi," je odgovorila njegova žena in je čez nekaj časa boječe dodala: "Valentin, Floruha pa priženi gredoč domov, že dolgo ga nisem videla."

"Bomo videli," je odgovoril mož in se odpeljal proti Dunaju. Vatopil je na tretji postaji in ker ni imel dokumentov, se je moral gredoč skrivati. Ker pa je bil star mož s sivo brado, niso pazili za njim in tako se je po treh dneh pripeljal do Dunaja, kjer je rabil še en dan, da je naposled našel sina nekeje v nekakih barakah.

"Floruh, po tebe sem prišel, moraš v gore, da bo prej vojne konec."

"Slišijo se strašne stvari," se je branil Floruh spočetka.

"Boš pa mater videl," mu je objubil oče.

"Mater!" se je razveselil Floruh.

Odšla sta na tihem iz Dunaja in čez dva dni sta se ponoči bližala domači hiši. Oba sta nosila nahrtnike. Bila je že polnoč, ko sta prišla k hiši.

Floruh je videl mater, mati pa Floruha. Ko je bila ura dve, je stari rekel: "Sin, zdaj boš moral pa naprej. Imaš še dobri dve uri ali več do tistega mesta. In podnevi te nihče ne sme videti."

Res, Floruha ni nihče videl v domačem kraju. Odšel je za brati, tja, kjer so bili ljudje, v gore.

Malo pred koncem vojne so Nemci odpeljali oba stara Kravarja v taborišče, odkoder se nista več vrnila. In ko so se vrnili sinovi, vsi štirje zdravi, nazaj, so našli prazno hišo.

### Razni mali oglasi

**HOUSEKEEPER**  
For eight room house  
Cook dinner - Own room & bath  
One & half days off.  
Phone—DAVIS 7679

**GIRL OR WOMAN**  
Light, clean factory work. 5 day week. Very good starting pay. Steady position. Excellent working conditions. HOCHSTADTER CO., 732 S. Federal St.—Wabash 6538

**UPHOLSTERER**  
needed at once. Highest pay. Steady. Some overtime. Excellent working conditions.  
EDWARD C. HAVLIK  
4106 W. 16th St.—Lawndale 1129

**SALES GIRLS OR WOMEN**  
For fountain & counter work. Full or part time. Good pay. Steady. No Sundays. Apply  
LOUIS DRELL  
1642 W. Madison St.—Hay 9538

**MEN & WOMEN WANTED**  
FOR LIGHT FACTORY WORK  
Apply Monday & Tuesday  
JOYCE 7 UP BOTTLING CO.  
2340 W. Adams St.

**EXPERIENCED LADIES**  
MAID & WAITRESS  
No housework. Own room & bath. Stay. Top wages. City references required. Phone mornings  
SUPERIOR 9672

### Razni mali oglasi

**NIGHT JANITRESSES**  
UNION SCALE  
6 1/2 hours - 6 day week  
30 No. Michigan  
(Room 522)  
RANDOLPH 4568

**Experienced Fitter**  
All Around work  
Ideal working conditions  
Phone  
STATE 1245

**WAREHOUSE LABORERS**  
8 Men Wanted  
Day Work 85c per hr.  
Steady Work  
ANCHOR STORAGE CO.  
219 E. N. Water St.

**COAT SHOP HELP**  
PRESSERS  
UNDER PRESSERS  
OPERATORS  
TAILORS  
Health and Life Insurance  
Vacations  
Retirement Plan  
Etc.  
MAIER-LAVATY CO.  
2754 SO. CENTRAL PARK AVE.

**COMPTOMETER OPERATORS**  
GOOD SALARY - 5 DAY WEEK  
Steady - Paid vacations  
Hospitalization  
Phone: Mr. Moody—Ontario 6200 or write

**JOHNSON MOTORS**  
Div. of Outboard Marine and Mfg. Co.  
Waukegan, Illinois



**1st Class DIE REPAIR MEN**  
TOP SALARY  
Time and 1/2 over 40 hours  
Phone:  
Mr. Moody—Ontario 6200 or write

**JOHNSON MOTORS**  
Div. of Outboard Marine and Mfg. Co.  
Waukegan, Illinois

**MEN & BOYS**  
• POLISHERS  
• BENCH ASSEMBLERS  
• DRILL PRESS OPERATORS  
PERMANENT POSITIONS  
CHICAGO SPRING HINGE CO.  
1500 CARROLL AVE.  
Near Ashland & Lake

**Girls & Women**  
LIGHT FACTORY WORK and MACHINE OPERATORS  
Permanent jobs  
Good wages

**2235 S. Western Ave.**

**100 DEKLET ZA DELO PRI Radio**  
SVETLO, ČISTO, LAHKO DELO STALNA SLUŽBA  
KRATKA 4 TEDENSKA PLAČANA UČNA DOBA  
71c - 76c  
IZKUŠENA DEKLETA TAKOJ OD ZAČETKA PO  
83c  
AVTOMATIČNO POVIŠANJE DO  
94c  
NA URO

**MOTOROLA GALVIN MFG. CORP.**  
4545 W. Augusta Blvd.  
1000 North blizo Cicero Avenue  
USLUŽBENCI SO DELEŽNI POPUSTA PRI NAKUPU RADIA

### Razni mali oglasi

**WAITRESSES**  
Steady clean work. Railroad Restaurant in city. Good salary. Men Experience unnecessary.  
2123 W. 58th  
RUDELL

**MEN**  
STEADY FULL TIME PRODUCTION WORK  
No experience necessary  
5 DAY WEEK  
Apply Superintendent  
Coca Cola Bottling Co.  
8410 W. Fullerton  
Corner Narragansett

**Delo dobe**  
**MEHANIKI - ROKODEL**  
ZA  
**VZDRŽEVALNA DELA**  
• Acetylene Welding  
• Pipe Fitters  
• Boilermakers  
• Lathemen  
• Tinner  
• Bricklayers

Tu je tudi ugodna prilika za mlade moške se priučiti rokodelstva  
VI PRIČNETE KOT:  
MILLWRIGHT HELPER  
PIPE SHOP HELPER  
MACHINIST HANDYMAN  
BOILERMAKER'S HELPER  
TRUCK REPAIR  
APPRENTICE HELPER

To sd dobra dela pri stari ustaljeni družbi.  
OGLASITE SE NA:  
Employment Dept.  
**ARMOUR AND COMPANY**  
43rd and Packers Ave  
UNION STOCKYARDS

ALI GLEDATE ZA DOBR PLAČO IN STABILNOST?  
Telefon kompanija ima nekake prilike  
za  
**HIŠNICE**  
(JANITRESSES).  
Takoj od začetka plača 70c na uro in po treh mesecih 75c na uro in šestih mesecih po 80c na uro.  
ŽENSKE ZA ČIŠČENJE V VSE DELIH MESTA  
Delovne ure od 5:30 pop. do 1:00 ure ponoči.  
Oglasite se pri  
**ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY**  
v uposlovalnem uradu za ženske v prtiličju  
309 W. WASHINGTON ST.

**WOMEN & GIRLS**  
For WRAPPING LIGHT HARDWARE & HINGES  
Also FOR LIGHT MACHINE WORK  
Permanent Positions  
CHICAGO SPRING HINGE CO.  
1500 CARROLL AVE.  
Near Ashland & Lake

**BOYS**  
17 TO 21  
PACKER BOYS IN OUR PRESSROOM  
Hours:  
7:45 Morning to 4:15 Afternoon;  
8:15 Evening to 2:45 Morning.  
4600 Diversey

**Silk Screen Squeegee Operators**  
EXPERIENCED ONLY  
GOOD PAY  
STEADY WORK  
Dupli-Color Prods.  
2440 S. Michigan

**25 GIRLS AND WOMEN**  
LIGHT ASSEMBLY WORK  
No experience required - Modern plant - Good starting pay  
Automatic increases - Paid vacations - Many company benefits  
Apply Employment Office  
5013 NORTH KEDZIE AVENUE  
Experienced Sales People Wanted  
**Male and Female**  
**KEDZIE DEPARTMENT STORE**  
Kedzie & Cermak Rd.  
**Women**  
**ICE CREAM PACKERS**  
**HYDROX CORPORATION**  
415 East 24th Street  
**BINDERY GIRLS**  
MACHINE OPERATORS - TABLE WORKERS - WE WILL TRAIN  
GOOD WAGES - PERMANENT WORK  
**AMERICAN COLORTYPE CO.**  
1151 ROSCOE STREET  
**GIRLS and WOMEN**  
2 SHIFTS, 8 TO 4:30 P.M.; 4:30 TO 1 P.M.  
LIGHT FACTORY WORK ON SMALL PARTS; 48 HOUR WEEK  
Good starting rate; company commissary on premises  
Free Insurance  
COME READY FOR WORK  
**Revere Camera Co.**  
320 E. 21st